

Kukleny – škola, která dává smysl

Základní a Mateřská škola Kukleny se nachází v okrajové části Hradce Králové a zaměřuje se na cirkulární hospodaření, které integruje do vzdělávacího i praktického chodu školy.

Doba covidová přinesla i některé příležitosti, které by se v konkurenci běžných provozních problémů na světě prodíraly daleko pomaleji. Vedle nástupu digitalizace výuky a tím ohromného vzestupu znalostí vyučujících v této oblasti, nám doba urychlila nástup elektronických žákovských knížek (od září 2021), již není třeba nechávat je tisknout. Přiměla nás posílit wifi síť na škole, nakoupit novou techniku. Vše, do čeho jsme investovali čas a finance, následně využíváme při zvyšování kvality a efektivity naší práce.

Dává to smysl

Výrazným způsobem se uspil i náběh konceptu cirkulární školy, který za běžného provozu pouze doutnal. Nyní jsme v Kuklenách připraveni řídit školu v oblasti nákupu výrobků, služeb a odpadového hospodářství po vzoru udržitelného rozvoje a cirkulární ekonomiky.

Jsmo školou, která má v záhlaví snahu dělat věci tak, aby dávaly smysl. Ohleduplný přístup ke společnosti, přírodě v rovině s udržitelným ekonomickým růstem nám smysl dává.

Rádi bychom vám představili, kroky, které v Kuklenách realizujeme nebo se chystáme realizovat na poli cirkularity.

Udržitelný rozvoj

Jedná se o soubor návyků, doporučení, které do společnosti prezentují různé organizace, jako je EU, OSN, MPSV nebo neziskový sektor. Cíl je společný – ohleduplně se chovat k přírodě, šetřit primární zdroje surovin, neznečišťovat, řešit problematiku hladu, chudoby, rovnosti nebo přijímat společenskou odpovědnost. Jsou to vlastně kroky, které by nám měly být všem známé, ale není nikdy na škodu si je připomenout a stále připomínat.

Do řízení a života školy pevně zakotvit rovnost, odpovědnost, kladný vztah k přírodě, pomoc potřebným... nám smysl dává.

Cirkulární ekonomika

Pokud se udržitelný rozvoj zabývá společenskou odpovědností, rovností, přístupem k přírodě, který ji nepoškozuje a chrání ji, tak cirkulární ekonomika cílí především na odpadové hospodářství. Nejlepší odpad je takový, který nevznikne. Pokud ano, je třeba pro něj najít využití, případně zabezpečit jeho recyklaci tak, aby materiál obsažený ve výrobku nebyl slepě likvidován (spalován, sládkován), ale pokud je to možné, opět využít pro výrobu nového kvalitního výrobku.

Celý princip cirkulární ekonomiky (oběhového hospodářství) je možné nejlépe ukázat na příkladu igelitové tašky:

- igelitová taška, několikrát použitá, již pozbyla své funkčnosti, došlo k jejímu vytrídění do plastového odpadu;
- na třídící lince byla taška spolu s dalšími vybrána a po úpravě (lisování do balíku) odeslána ke zpracování;

- zpracovatel tašky upravil na malé kousky, zbavil nečistot a vyrobil z nich granulát, který následně prodal výrobci igelitových tašek;
- výrobce granulát zahrál a na vytlačovacím stroji z nich vyrobil igelitovou tašku, kterou si můžeme zakoupit a znovu používat.

Stejný postup plánujeme používat na výrobu pytlů do košů na tříděný odpad.

Snahou je vytvářet uzavřené cykly, kdy je použitý materiál opět přepracován do nového výrobku, opraven, repasován, aniž by musel vznikat odpad. Nejedná se vždy pouze o odpady (plast, papír, kov, sklo), elektroniku (servis), nábytek (repare), ale i třeba o listí nebo trávu, kterou lze kompostovat na školním pozemku a následně ve formě již vzniklého kompostu používat k úpravě zeleně v našich venkovních prostorách.

Za lídry v cirkulární ekonomice lze považovat Nizozemsko nebo Japonsko. Česká republika na tom není příliš dobře. Proč by neměly Kukleny jít příkladem a popostrčit ČR o kousek dopředu?! Cirkularita (cirkulární škola) dává smysl, tím zapadá a podporuje koncept našich škol.

Co máme nastaveno

Kodex nákupu – učíme se odpovědnému zadávání

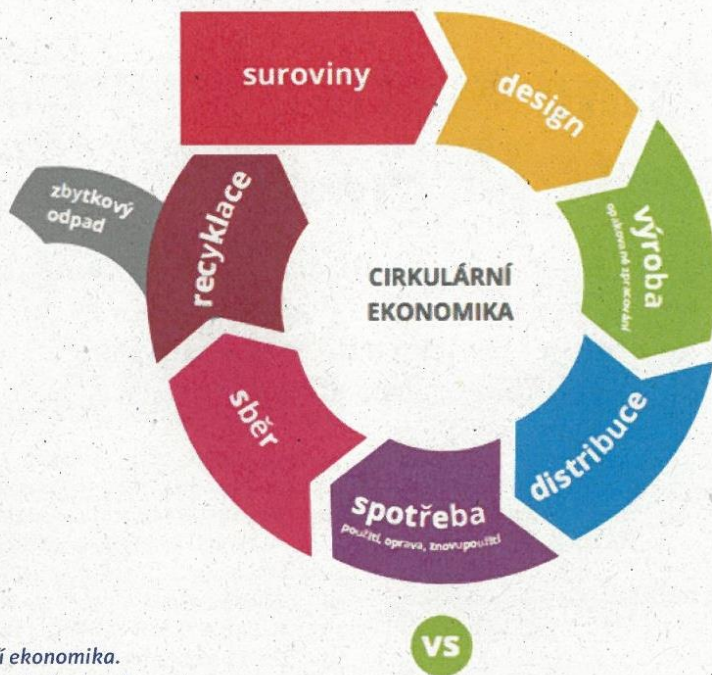
Nechceme zachraňovat svět, ale máme zájem spolupracovat na zakázkách malého rozsahu s lokálními podnikateli a dbát na udržitelnost. Obecně stanovovat kritéria veřejných zakázek tak, aby jediným kritériem nebyla cena, ale i podíl práce chráněných dílen, pracovních znevýhodněných občanů, dodržování bezpečnosti práce, nákup kvalitních, recyklovatelných výrobků, výrobků vyro-

bených z druhotných materiálů, známý podnikatelský řetězec, malá produkce odpadu, certifikace ohleduplné výroby, výrobku, zboží či služby. Chceme vědět, jak je nakládáno s naším odpadem.

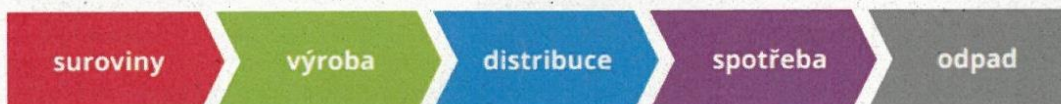
Papír – u nás pouze v udržitelném modu

Cílem je odstranit papír z našich „černých popelnic“ a snížit jeho spotřebu (zavést domácí úkoly v online platformě, snížit spotřebu papíru na tisk). Třídí se nemastný, potravinami neznečištěný papír. Základní kontejner je součástí každé třídy. Do něj patří noviny, časopisy, čtvrtky, sešity. Karton je tříděn zvlášť v separačních

Cirkulární ekonomika.
Zdroj: www.incien.org/cirkularni-ekonomika

LINEÁRNÍ EKONOMIKA

hníздеch v každé budově. Spolupracujeme s lokální firmou zabývající se nakládáním s odpadním papírem. Punc udržitelnosti má i využívání recyklovaného papíru (dodavatelem je česká firma) na škole – sešity, žákovské knížky, barevné papíry, čtvrtky, papíry do většiny tiskáren. Výrobky jsou opatřeny EU ekoznačkou. Starší tiskárny a kopírky, které neumožňují tisk na recyklovatelný papír, po jejich dosloužení na-

hradíme stroji, které zabezpečí v Kukle-nách tisk pouze na recyklovaný papír.

Plast – částečně v cirkulárním stavu. Základní kontejner je ve třídách, vedle plastů do něj patří i tetrapaky. Do cirkulárního řešení na naší škole patří plast LDPE (nízkohustotní polyethylen – hovorově igelit), označen pomocí čísla 4 v recyklačním trojúhelníku. Kontejner – žlutý s polepem příkladů fólií, které do něj patří – je umístěn v přízemí historické budovy a v respriu I. stupně. Jsme domluveni s firmou, která od nás igelit odebere, přetaví v granulát a vyrobí pro nás pytle do odpadkových košů

a do košů na tříděný odpad, které po použití opět pošleme zpět k přepracování.

Tonery – cirkulární řešení. Škola spolupracuje s firmou na odkup prázdných tonerů, která je zároveň repasuje a vyrábí z nich nové. Tyto repasované tonery jsou

vyráběné dle daných norem oboru, některé vlastní certifikaci Modrý anděl, Severskou labuť (ekoznačky). Naplněné tonery jsou v případě potřeby nakoupeny zpět do provozu základní školy, mateřské školy či školní jídelny. Sběrná nádoba je v zádveří vstupu do školy dostupná i pro žáky.

Elektroodpad, zářivky – udržitelné východisko. Zde máme dvě spolupracující firmy. Velký elektroodpad odváží lokální

CIRKULARITA NEBOLI OBĚHOVÉ HOSPODÁŘSTVÍ

Může podle různých zdrojů ušetřit do roku 2050 v Evropské unii až 65 % všech emisí. Je to jeden z nejefektivnějších nástrojů nejen pro menší spotřebu primárních zdrojů, ale i pro dekarbonizaci a zároveň snižování nákladů.

Zdroj: Škola, která chrání klima. Průvodce dekarbonizačními opatřeními školy. + Metodika dekarbonizace škol pro učitele. MŽP ČR 2023

„V reálném životě bude správné třídění, udržitelné chování, cirkularita vždy vyžadovat vaše zapojení, vaši energii, vaši spoluúčasť – tak proč tento návyk nezískat již na základní škole?!“

chráněná dílna z hradeckého letiště, škola se touto spoluprací snaží podpořit lokální zaměstnávání osob s pracovním znevýhodněním na trhu práce. Drobný elektroodpad, zářivky, CD, DVD odváží jeden z kolektivních systémů na elektrozařízení. Drobný elektroodpad má sběrnou nádobu v zádveří žákovského vchodu.

Baterie – udržitelné řešení. Na sběru spolupracujeme s projektem zabývajícím se

sběrem prázdných baterií. Sebrané baterie jsou přetříděny podle druhu a následně předávány zpracovatelům k materiálovému využití. Zelený papírový box je umístěn v zádveří žákovského vchodu.

Kovové obaly – udržitelný výsledek. Převážně z tenkostěnného hliníku, ale i železné. Šedé, plechové kontejnery jsou u pánských toalet na obou patrech historické budovy, před každou šatnou ve sportovní hale i na I. stupni. Čekají na prázdné kovové obaly, které jsou následně vykupovány místní firmou zabývající se zpracováním kovového odpadu. ►

Dřevo, sklo – na škole nejsou specializované kontejnery. Když provoz školy vyprodukuje danou komoditu, odkládá se u „mobilní plechové boudy“, která se nachází naproti oknům žákovské kuchyňky.

Jedlé oleje – plná cirkularita. Provoz školní jídelny má podepsanu smlouvu s firmou, která od nás olej odkoupí. Firma z něj následně vyrábí maziva, ředidla, oleje do motorových pil, která využijeme i v provozu školy.

Sběr oblečení pro charitu – udržitelný rozvoj. Žákovský parlament organizuje pravidelně v podzimních měsících sběr oblečení pro charitu.

Kompostování – cirkulární cesta. Část rostlinného odpadu ze školních pozemků je kompostována, zbylá část je odvážena při svozech rostlinného komunálního odpadu. Použitý kompost bude použit na zahradnické úpravy v rámci pozemků základní školy.

Zapojení žáků je v této fázi ve formě upevňování návyku třídění odpadu. Ne všechny kontejnery jsou ve třídách. Má to svůj důvod, v reálném životě bude správné třídění, udržitelné chování, cirkularita vždy vyžadovat vaše zapojení, vaši energii, vaši spoluúčast – tak proč tento návyk nezískat již na ZŠ Kukleny. ■

Martin Hušek, ředitel ZŠ a MŠ Kukleny,
Hradec Králové, www.zskukleny.cz
Foto: archiv ZŠ a MŠ Kukleny

ZÁKLADNÍ A MATEŘSKÁ ŠKOLA KUKLENY

Škola má bohatou historii sahající až do roku 1776. Nabízí dětem jedinečné vzdělávací prostředí: pečuje o harmonický rozvoj každého dítěte a maximálně využívá své prostory, od historické budovy z roku 1901 po moderní přístavbu z roku 1960, moderní sportoviště až po spolupráci s místními organizacemi. Škola Kukleny plynule propojuje vzdělávání od mateřských škol Plačice a Markova až po základní školu. Motto „Škola, která dává smysl“ vystihuje filozofii školy zaměřenou na individuální rozvoj, udržitelnost, moderní technologie a zdravý životní styl. Škola je stále připravena být nejen vzdělávacím, ale i kulturním centrem pro rodiny v Kuklenách a okolí.

ZŠ a MŠ Kukleny cíleně dbá na cirkulární provoz, je zapojená do programů Škola pro udržitelný život, Fairtradová škola, Pěšky do školy a dalších.